

پوهنتون كاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام اجتماعي اسلامي

فهرست

- حقوق و وجائب مشترک بین زوجین
- منابع مضمون

- فهرست
- مرور مختصر به درس گذشته
- نتایج متوقع از درس
- نتایج حقوقی عقد زواج
- حقوق زوجه (واجبات زوج)
 1. حقوق مالی زوجه؛
 2. حقوق غیر مالی زوجه.
- حقوق شوهر

مرور مختصر به درس گذشته

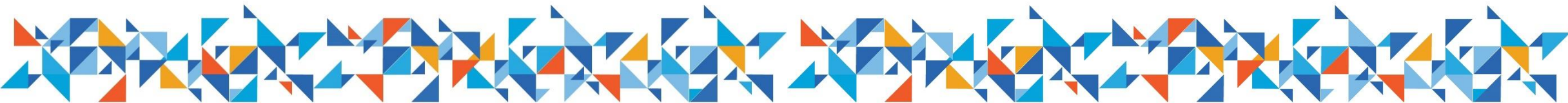
- انواع ازدواج یا نکاح
- انواع ازدواج مقید
- انواع ازدواج از حیث صحت فساد و بطلان
- تعدد زوجات
- مشروعیت تعدد زوجات در قرآن کریم
- حکمت چند همسری در اسلام
- حکمت تعدد زوجات پیامبر صلی الله علیه وسلم
- حقوق زوجین

رفع اشکال در مورد چند همسری

- يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾
- به نام خدا که رحمتش بی اندازه است و مهربانی اش همیشگی
- ای مردم! از [مخالفت با فرمان های] پروردگارتان بپرهیزید، آنکه شما را از یک تن آفرید و جفتش را [نیز] از [جنس] او پدید آورد و از آن دو تن، مردان و زنان بسیاری را پراکنده و منتشر ساخت. و از خدایی که به نام او از یکدیگر درخواست می کنید، پروا کنید و از [قطع رابطه با] خویشاوندان بپرهیزید. یقیناً خدا همواره بر شما حافظ و نگهبان است.
- وَأْتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ۖ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا كَبِيرًا ﴿٢﴾
- اموال یتیمان را [پس از رشدشان] به آنان بدهید، و [اموال] پست و بی ارزش [خود] را با [اموال] مرغوب و با ارزش [آنان] عوض نکنید؛ و اموالشان را با ضمیمه کردن به اموال خود نخورید؛ زیرا آن گناهی بزرگ است.
- وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَنِّي وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ
ذَلِكَ أدنىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴿٣﴾
- واگر می ترسید که نتوانید در مورد دختران یتیم [در صورت ازدواج با آنان] عدالت ورزید، بنابراین از [دیگر] زنانی که شما را خوش آید دو دو و سه سه و چهار چهار به همسری بگیرید. پس اگر می ترسید که با آنان به عدالت رفتار نکنید، به یک زن یا به کنیزانی که مالک شده اید [اکتفا کنید]؛ این [اکتفای به یک همسر عقدی] به اینکه ستم نورزید و از راه عدالت منحرف نشوید، نزدیک تر است.

نتایج متوقع از درس

محصلین محترم به مطالب ذیل دسترسی پیدا کنند:

- حقوق زوجین:
- حقوق زوجه
- حقوق زوج
- حقوق مشترک

نتایج حقوقی عقد ازدواج

□ حقوق زوجین:

1. حقوق زوجه
2. حقوق زوج
3. حقوق مشترک بین زوجین

حقوق زوجه (واجبات زوج)

➤ حقوق زوجه (واجبات زوج):

1. حقوق مالی زوجه؛
2. حقوق غیر مالی زوجه.

حقوق مالی زوجه

1. حق مهر
2. حق نفقه و مسکن
3. حق میراث

اولاً: حق مهر:

مهر در لغت به معنای کابین آمده است، و در قرآن کریم به نامهای: فریضه، صداق و اجر ذکر شده است.

■ **در اصطلاح:** مهر عبارت از حقی است که شوهر طبق عقد ازدواج باید به زنش پرداخت نماید.

منطق مشروعیت مهر:

■ مهر به خاطر عزت، شرف، قدر و قیمت زن، جلوگیری مردان بوالهوس از طلاق دادن و کمک به دایمی بودن عقد ازدواج است.

■ فواید مهر:

- مهر یک نوع بیمه در برابر حوادث آینده برای زن است.
- مهر مایه شخصیت و آبرو زن می باشد.
- مهر سبب بقای زندگی زناشویی است.
- مهر یک نوع جبران خساره در عقد زناشویی است.

شرایط مهر:

- موضوع مهر باید متقوم، پاک و انتفاع آن جایز باشد.
- موضوع مهر باید قابل تملک و غیر مغصوبه باشد.
- موضوع مهر باید معین بوده باشد.

حالات سقوط مهر:

❖ سقوط کلی مهر:

■ حالت اول: در صورتیکه تفریق میان زوجین در نتیجه خیار بلوغ و افاقه واقع شده باشد.

■ حالت دوم: در صورتیکه تفریق میان زوجین قبل از دخول حقیقی و یا حکمی بنا بر تقاضای زوجه صورت گرفته باشد.

■ حالت سوم: در صورتیکه زوجه از مهریکه بالای شوهر خود دارد صرف نظر نماید.

■ حالت چهارم: در صورت ازدواج فاسد و قبل از دخول حقیقی.

ادامه... حقوق مالی زوجه

□ حق نفقه زوجه:

- ❖ تعریف نفقه: **در لغت** اخراج، خارج ساختن و رفتن آمده است.
- ❖ **در اصطلاح:** نفقه عبارت از خارج ساختن اموال شخص است برای کسی که نفقه برایش واجب است می باشد و شامل غذا، لباس، مسکن و غیره می گردد.

❖ انواع نفقه:

- نفقه مملوک در برابر مالک.
- نفقه فرزندان بالای والدین و یا عکس آن.
- نفقه زوجه بالای شوهر.

منطق مشروعیت نفقه زوجه:

- از نگاه تحمل مشقات و زحمات تولید نسل، بارداری و امراض زنانه گی.
- از نگاه احتیاجات بیشتر زن نسبت به پول و ثروت.
- از نگاه توانائی بیشتر مرد نسبت به زن در امور تولیدی.
- از نگاه حفظ جمال، نشاط و شادابی زن.

دلایل وجوب نفقه زوجه:

❖ دلیل از کتاب الله: (و علی المولود له رزقهن و کسوتهن بالمعروف). سوره البقره، آیه 233.

❖ دلیل از سنت رسول الله: (ص) در حجت الوداع فرمودند: ای مردم شما از حق زنان بترسید، زیرا که شما آنها را به امانت خدا (ج) گرفته اید... و برای ایشان بالای شما رزق و لباس مناسب و پسندیده می باشد.

❖ اجماع امت: تمام علامی امت مسلمه از زمان بعثت پیامبر (ص) تا عصر کنونی توافق نمودند که نفقه زوجه بالای زوج واجب دانسته می شود.

انواع نفقه زوجه:

- طعام زوجه.
- لباس زوجه.
- مسکن زوجه.
- تداوی زوجه.

نفقة زوجه در حالت عدت:

❖ تمام علماء در نفقه موارد ذیل اتفاق کرده اند:

- در عدت طلاق رجعی.
- در مورد زن مطلقه ایکه حامله باشند.

❖ اما فقهاء در مورد مطلقه باین قطعی اختلاف کرده اند:

- نظریات فقهای مالکی: مسکن واجب اما نفقه واجب نیست.
- نظریات فقهای حنفی: نفقه زن واجب است.
- نظریات فقهای حنبلی: نفقه زن واجب نیست.

حقوق غیر مالی زوجه

تعریف حقوق غیر مالی: عبارت از حقوقی اند که به حامل آن مسقیما منافع مالی را که قابل تقویم و تقدیر به پول بوده باشد ایجاد نمی کند. و حقوق غیر مالی شامل موضوعات ذیل می گردد:

- ❖ برخورد نیک با زوجه.
- ❖ عدم اذیت زوجه توسط شوهر.
- ❖ حق تمتع جنسی زوجه در برابر شوهر.
- ❖ حق ملاقات زوجه با والدین و اقارب محرم.
- ❖ رعایت نوبت در حالت تعدد زوجات توسط شوهر.

حقوق شوهر:

- ❖ ریاست و سرپرستی خانواده.
- ❖ اطاعت زوجه از او امر مشروع شوهر.
- ❖ سکونت زوجه در منزل انتخابی شوهر.
- ❖ توجه و مراقبت از خانه.

حقوق و وجایب مشترک بین زوجین

❖ حق میراث زوجه:

- حالت اول: زوجه چهارم حصه تمام اموال متروکه را می گیرد در صورتی که از شوهر فرع مستحق میراث وجود نداشته باشد.
- حالت دوم: زوجه هشتم حصه تمام متروکه زوج را مستحق می شود، در صورتی که از میت فرع مستحق میراث وجود نداشته باشد.

❖ حق میراث زوج:

- حالت اول: شوهر نصف میراث را می گیرد در صورتی که از میت فرع مستحق میراث وجود نداشته باشد.
- حالت دوم: شوهر چهارم حصه میراث را مستحق می شود، در صورتی که از میت فرع مستحق میراث وجود داشته باشد.

❖ آرایش زوجین.

❖ تربیت اطفال.

منابع مضمون

1. الهداية، للإمام أبو الحسن علي بن أبي بكر المرغيناني.
2. حجة الله البالغة، لشاه ولي الله الدهلوي.
3. ماذا خسر العالم بانحطاط المسلمين، للشيخ أبي الحسن علي الندوي.
4. البحر الرائق، لابن نجيم الحنفيو.
5. فقه الأسره، لوهبة الزحيلي.
6. التكامل الإجتماعي في الإسلام، لمصطفى السباعي.
7. تربية الأولاد في الإسلام، لعبدالله ناصح علوان.

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشکر